

[Time: 2 Hours]

[Marks: 60]

- N.B.:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Use of map stencil is allowed.
4) Draw sketches, diagrams and maps wherever necessary.

Q.1 (A) Elucidate the branches of human geography (15)

OR

Q.1 (B) Define Human Geography and explain possibilism and Neo determinism. (15)

Q.2 (A) Explain the application of central place theory and settlement hierarchy. (15)

OR

Q.2 (B) Critically analyse the sector theory model. (15)

Q.3 (A) Explain in detail the emergence and development of early cultural hearth. (15)

OR

Q.3 (B) Bring out the evolution of languages and diffusion over space. (15)

Q.4 (A) Bring out the concept of fertility and mortality . (15)

OR

Q.4 (B) Write in detail the demographic dividend. (15)

*****

[Time: २ Hours]

[Marks: ६०]

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजव्या बाजूला दिलेली आकडेवारी पूर्ण गुण दर्शवते.
- 3) नकाशा स्टेंसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
- 4) आवश्यकतेनुसार स्केचेस, आरेख आणि नकाशे काढा.

- प्रश्न १. (अ) मानवी भूगोलाच्या शाखा स्पष्ट करा (१५)
किंवा
- प्रश्न १. (ब) मानवी भूगोलाची व्याख्या सांगा आणि संभववाद व नव-निश्चयवाद स्पष्ट करा. (१५)
- प्रश्न २. (अ) मध्यवर्ती स्थल सिद्धांताचे उपयोजन आणि वस्त्यांचा पदानुक्रम स्पष्ट करा. (१५)
किंवा
- प्रश्न २. (ब) त्रिज्या खंड सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा. (१५)
- प्रश्न ३. (अ) प्रारंभिक सांस्कृतिक हृदयस्थळांचा उदय आणि विकास सविस्तर स्पष्ट करा. (१५)
किंवा
- प्रश्न ३. (ब) भाषांची उत्क्रांती आणि जागतिक प्रसाराचा आढावा घ्या. (१५)
- प्रश्न ४. (अ) जननक्षमता आणि मर्त्यताया संकल्पनांचा आढावा घ्या. (१५)
किंवा
- प्रश्न ४. (ब) लोकसंख्याशास्त्रीय लाभांश यावर सविस्तर लिहा. (१५)

*****